

навіюванню, що дозволяє чоловікам-злочинцям з її оточення втягувати жінку у кримінальну діяльність, особливо коли це стосується інтересів чоловіка, батька, сина, коханця тощо [3].

Таким чином, вивчення соціально-педагогічної характеристики особи жінки-злочинниці має важливе значення для пізнання причинно-наслідкових зв'язків, які лежать в основі жіночої злочинності та забезпечують застосування відповідних попереджувальних заходів. Даній категорії осіб властиві як деякі загальні для всіх злочинців риси, так і специфічні, що виділяє їх з основної маси правопорушників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдюкова Н. В. Жіноча злочинність як психологічна проблема / Н. В. Абдюкова // Зб. наук. праць : філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ 2008. – Вип. 13, ч. 2. – С. 77–83.
2. Блага А. Б. Кримінологічні особливості жіночої злочинності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальна право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / А. Б. Блага. – Харків, 2017. – 16 с.
3. Головка Т. М. Гендерні аспекти покарання у вигляді позбавлення волі / Т. М. Головка // Право. Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2009. – № 3(46). – С. 250–255.
4. Меркулова В. О. Жінка як суб'єкт кримінальної відповідальності / В. О. Меркулова. – Одеса : НДРВВ ОЮІ НУВС, 2002. – 250 с.

М. В. Дибаш

викладач

*Чортківського гуманітарно-педагогічного
коледжу імені Олександра Барвінського*

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З МІГРАНТАМИ , БІЖЕНЦЯМИ ТА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕСЕЛЕНИМИ ОСОБАМИ

Мігранти (від лат. *migrans, migrantis* - переселенець; той, хто переселяється) - особи, котрі здійснюють міграцію, тобто перетинають державні або адміністративно-територіальні кордони з метою зміни місця проживання назавжди або на певний час.

Однією з найбільш значних у кількісному відношенні, та однією з найскладніших у соціальному плані груп мігрантів є біженці.

Біженець - міжнародно-правовий термін універсального характеру, який запроваджено Конвенцією ООН 1951 р. та Протоколом ООН 1967 р.

Під поняттям біженець розуміється особа, яка в силу певних, цілком обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних переконань, перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни внаслідок таких побоювань, і не має певного

громадянства, знаходиться поза країною свого попереднього проживання не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань. Це визначення універсальне.

На відміну від інших людей, що залишають свою країну, біженці хочуть потрапити в іншу країну не тому, що таким є їхній вибір, а внаслідок гострої необхідності, яка впливає із загрози їхнім правам людини, від якої влада їхньої країни не може чи не бажає їх захистити.

Особливості надання статусу біженця та гарантії кожної держави встановлює відповідне національне законодавство. Наприклад, в Україні це регламентує Закон "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту" від 8 липня 2011 року. "Внутрішньо переміщеними особами" (ВПО) називають людей, які змушені покинути свої місця проживання і тікати до інших регіонів своєї країни. Найчастіше така вимушена міграція відбувається внаслідок загрози насильства чи переслідувань – через масові порушення громадського ладу, воєнні дії чи іноземну інтервенцію та окупацію. Через те, що словосполучення "внутрішньо переміщені особи" часто видається задовгим, занадто формальним, чи кострубатим – цю групу людей часто називають також "внутрішніми переселенцями", "переселенцями" або (менш точно) "вимушеними переселенцями"

Завдання соціальної роботи з мігрантами, біженцями та внутрішньо переселеними особами

Соціальна робота з мігрантами в Україні здійснюється в наступних напрямках.

1. Трудова і професійна адаптація мігрантів, біженців, вимушених переселенців, що передбачає використання трудового і професійного потенціалу мігрантів на новому місці проживання, в нових умовах. Ця діяльність включає працевлаштування мігрантів з урахуванням наявної у них кваліфікації і потреб ринку праці в місці їх нового перебування, розвиток системи самозайнятості та організація системи професійної підготовки і перепідготовки мігрантів.

2. Рішення проблем матеріальної компенсації понесених мігрантами шкоди: надання мігрантам житла, надання необхідної медичної допомоги, встановлення розмірів нанесених їм збитків, призначення і виплата встановлених законом посібників, створення первинних умов для подальшої соціально-психологічної та соціально-трудової адаптації та реабілітації.

3. Формування та подальший розвиток гармонійної системи взаємовідносин мігрантів з місцевим (корінним) населенням. Вітчизняний і міжнародний досвід свідчить про те, що даний напрямок - одне з найбільш складних і болючих напрямків соціальної роботи з підтримки та адаптації мігрантів. Це пов'язано з тим, що наплив мігрантів в регіон часто створює для живуть в ньому людей серйозні проблеми: напруга інфраструктури, загострення конкуренції на ринку праці, житлові проблеми, виникнення етнічних, релігійних конфліктів і т.д. Несвоєчасне рішення подібних проблем веде до загострення ситуації в регіоні перебування мігрантів. Проте слід мати на увазі, що для подолання негативної реакції з боку місцевого населення мігранти, які вливаються в нову для них соціокультурне середовище, зі свого боку також повинні намагатися приймати традиції, образ і правила життя, характерні для даного регіону.

4. Формування і розвиток системи правового захисту мігрантів, припинення і недопущення всіх форм їх дискримінації. Слід мати на увазі, що правові шляхи і способи вирішення цієї проблеми повинні доповнюватися і рішенням інших - освітніх, просвітницьких, інформаційних, соціокультурних, духовних та ін.

5. Психологічна адаптація та реабілітація мігрантів: подолання негативних психічних і психологічних наслідків причин, що спонукали людину залишити колишнє місце проживання, створення умов і можливостей для подальшої активної і повноцінного життя. Дана робота повинна здійснюватися професійними фахівцями (психологами, психотерапевтами, психіатрами, психологами-консультантами).

6. Створення умов, необхідних для успішної інтеграції мігрантів в нове для них суспільство: вжиття заходів для досягнення соціальної рівності мігрантів і місцевого населення, створення системи міжкультурних комунікацій, надання необхідної допомоги для включення мігрантів в нову соціокультурну середу (освітні послуги, розвиток системи соціального захисту, підтримка мови і культури мігрантів).

Соціальні форми роботи з мігрантами, біженцями, вимушеними переселенцями можна розділити на класичні і некласичні. Класичні форми соціальної роботи - загальноприйняті види допомоги, що застосовуються у всіх напрямках соціальної роботи, які можна класифікувати як індивідуальні, колективні, суспільно-державні.

Індивідуальна форма роботи з мігрантами - процес впливу на індивіда з метою спонукати його розібратися в проблемі, впоратися з життєвою ситуацією.

Колективна форма роботи з мігрантами спрямована на розуміння групових інтересів мігрантів, прилучення до вирішення як особистих, так і групових проблем, передачу групового досвіду, підготовку до розуміння загальнодержавних форм допомоги мігрантам.

Некласичні форми роботи з мігрантами, біженцями, вимушеними переселенцями - психологічні, технічні прийоми діагностики і вивчення, психологічні, психотерапевтичні форми роботи, ігротехніка, тренінги, діагностика та ін.; сімейна терапія, робота соціальних працівників в міграційних службах, центрах тимчасового розміщення.

У соціальній роботі з мігрантами виділяються два основних види:

1. Практична соціальна робота (робота з конкретною людиною чи групою людей, що потребують соціальної допомоги).

2. Організаційна робота (організація роботи соціальної служби, розробка конкретних програм діяльності і т.п.).

Практична соціальна робота з мігрантами проводиться по наступним основних напрямках: соціальному, соціально-психологічному, соціально-педагогічному, соціально-правовому, медико-соціальному, фінансовому, соціально-економічному, матеріальному, соціально-інформаційному і соціально-трудоному.

1. Соціальний напрямок (робота здійснюється в контакті з різними відомствами, у тому числі - Пенсійним фондом) містить у собі:

- проведення соціальних консультацій;

- проведення заходів щодо соціальної реабілітації в стаціонарних і нестаціонарних умовах;

- виявлення осіб, що особливо потребують соціальної допомоги;
- соціальна діагностика;
- допомога мігрантам в одержанні пенсій і допомог;

2. Соціально-інформаційний напрямок (робота здійснюється в контактi з Держкомстатом та засобами масової інформації):

- інформування мігрантів про діяльність соціальних служб;
- збір інформації про мігрантів (у тому числі і від самих мігрантів) і її систематизація з метою організації оптимальної соціальної роботи з даною категорією населення;
- інформування громадськості щодо проблем міграції і мігрантів (головним чином через засоби масової інформації) з метою встановлення мігрантами стійких соціальних зв'язків;

3. Соціально-психологічний напрямок (робота здійснюється в контактi з органами освіти й охорони здоров'я):

- психологічне консультування;
- психологічна корекція і допомога в соціальній адаптації;
- психологічна допомога в гострих кризових ситуаціях і умовах після травматичного стресу;

4. Соціально-педагогічний напрямок (робота здійснюється в контактi з органами освіти, охорони здоров'я і правопорядку):

- проведення консультацій з питань родини і виховання дітей;
- соціально-педагогічна робота з дітьми і підлітками;
- спеціалізована (корекційна) соціально-педагогічна допомога дітям і підліткам, що потребують її;
- соціально-педагогічна допомога дітям і підліткам, що мають проблеми в навчанні;

5. Соціально-правовий напрямок (робота здійснюється в контактi із судовими і правоохоронними органами):

- захист прав мігрантів;
- надання мігрантам інформації про їхні права й обов'язки;
- соціально-правове консультування.

6. Медико-соціальний напрямок (робота здійснюється в контактi зі службами охорони здоров'я):

- медико-соціальне консультування;
- надання долікарняної медичної допомоги;
- сприяння в проведенні диспансеризації мігрантів;
- контроль за адекватною санітарно-профілактичною роботою і дотриманням норм соціальної гігієни;
- допомога в придбанні полісів страхової медицини (видача сертифіката на медичне обслуговування);

7. Фінансовий напрямок - надання стартової допомоги (надання позичок):

- надання фінансової допомоги на основі принципу індивідуального підходу до кожної конкретної ситуації.

8. Соціально-економічний напрямок:

- консультування по соціально-економічних питаннях;
- надання допомоги в досягненні економічної самостійності;
- сприяння в підвищенні доходів.

9. Матеріальний напрямок (робота здійснюється в контакті з громадськими організаціями):

- надання продуктової допомоги;
- надання речової допомоги;
- надання іншої натуральної допомоги (ліки, буд матеріали і т.п.).

10. Соціально-трудоий напрямок (робота здійснюється в контакті зі службами зайнятості):

- надання сприяння в одержанні основної і додаткової роботи;
- надання сприяння у відкритті власної справи;
- консультування з питань праці, зайнятості і профорієнтації;
- допомога в професійній підготовці і перепідготовці.

Процеси міграції населення завжди будуть існувати і робити на суспільство значний вплив. Головною задачею соціальних служб, що так чи інакше стикаються з міграцією у своїй роботі, є зведення до мінімуму тих негативних тенденцій і наслідків, що вона в собі несе. Міграція може стати і благом і злом, врятувати економіку регіону чи привести до соціального вибуху.

Соціальним службам потрібно учитися керувати міграцією, готувати кадри, накопичувати інформацію про форми і методи роботи, опановувати засобами, за допомогою яких можна здійснювати керування цим процесом.

А. М. Егамбердієва

магістрантка 1 курсу

спеціальності «Соціальна робота»

Тернопільського національного педагогічного

університету імені Володимира Гнатюка

anastasiya.egamberdieva@gmail.com

Науковий керівник –

кандидат педагогічних наук

Г. М. Олійник

ВПЛИВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА САМОВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Зміни, які відбуваються у соціальному, політичному, духовному та економічному житті суспільства, загострили потребу в особистості, здатній свідомо та активно визначати спосіб свого життя, нести відповідальність за результати дій і вчинків, чітко визначатись у напрямках розвитку та вдосконалення.